

Anhållen eller häktad

**Anhållen
eller
häktad**

Text: Materialet är framtaget av Marie Dahlgren och Kerstin Åhrén på uppdrag av enheten för produktion och klientverksamhet vid Kriminalvårdsstyrelsen.

Layout: Berit Ihrestam, Kriminalvårdsstyrelsens förlag, 1993.

Tryckeri: Noteria Tryckeri, Klockrike, 1993-09.

Ytterligare exemplar kan beställas från

Kriminalvårdsstyrelsen

Förlaget

601 80 Norrköping

Beställningsnr 4066.

ISBN nr: 91-88214-36-2

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
Brottsutredningen	7
Anhållen	7
Håktad	7
Reseförbud och anmälningsplikt	8
Tolk	9
Personutredning	9
Läkarutlåtande	9
Åtal och rättegång	10
Offentlig försvarare	11
Inskränkningar i kontakten med omvärlden	11
Kontakt med anhöriga m fl	12
Brev och paket	12
Telefon	13
Tidningar, radio och TV	13
Böcker	14
Besök av anhöriga m fl	14
Kyrkor och samfund	15
Röda korset	15
Frivårdsmyndigheten	15
Samsittning	16
Gemensamhet	16
Personliga tillhörigheter och pengar	16
Arbete	17
Studier	17
Överklagande av beslut	17

FÖRORD

Denna broschyr riktar sig i första hand till anhållna och häktade d v s till personer som är misstänkta för brott och som är intagna på häkte.

Flera olika kategorier kan intas på våra häkten. De allra flesta är anhållna eller häktade. Andra grupper är omhändertagna av annan anledning t ex för transporter eller för utvisning.

Broschyren ger information om grundläggande rättsliga förhållanden vid anhållande och häktning samt en del om de rutiner och regler som påverkar det dagliga livet på ett häkte.

I rättegångsbalken och i andra lagar, förordningar och föreskrifter samt i det lokala häktets särskilda ordningsregler finns utförliga bestämmelser om anhållande och häktning. Som intagen på häkte har man möjlighet att ta del av de bestämmelser som reglerar dessa förhållanden. Förutom i Rättegångsbalken finns sådana bestämmelser framför allt i Lag om behandling av häktade och anhållna m fl, i Förordning om behandling av häktade och anhållna m fl, i Lag om beräkning av strafftid m m, i Lag om kriminalvård i anstalt samt i Europarådets resolution om standard - minimiregler för fängvård.

BROTTSUTREDNINGEN

Anledningen till att du är anhållen eller häktad är att du är misstänkt för att ha begått brott. Polisen ska nu utreda om misstankarna mot dig är tillräckligt starka för att du ska åtalas för brottet (förundersökning).

Syftet med anhållande och häktning är att brottet ska kunna utredas ordentligt och att en rättegång ska kunna hållas. Åtgärderna kan också användas för att hindra att du begår nya brott under utredningstiden.

Polisen

ANHÅLLEN

Om du är misstänkt för brott kan du berövas friheten under den tid som brottsutredningen pågår. Det är åklagaren som beslutar om du ska anhållas eller inte. Du blir anhållen om åklagaren avser att begära dig häktad eller om han anser att det är nödvändigt att du hålls kvar för att brottet ska kunna utredas.

Du får inte vara anhållen längre tid än nödvändigt. Huvudregeln är att åklagaren redan samma dag eller senast dagen efter anhållandet måste bestämma sig för om du ska släppas eller om han skall begära dig häktad.

HÅKTAD

Det är domstolen som beslutar om häktning. Beslutet fattas efter en förhandling. Till den förhandlingen ska du och din försvarare samt åklagaren kallas.

Häktningsframställan ska göras samma dag som anhållningsbeslutet meddelats eller senast dagen efter. Vid synnerliga skäl får framställningen göras senast tredje dagen efter anhållningsbeslutet.

Har häktningsframställan gjorts ska rätten samma dag eller senast dagen därefter hålla förhandling i häktningsfrågan. Vid synnerliga skäl kan förhandlingen hållas senare.

För att du skall häktas krävs

1. att du på sannolika skäl är misstänkt för ett brott som kan medföra fängelse i ett år eller mer och
2. att domstolen anser att det finns risk för
 - att du fortsätter att begå brott eller
 - förstör bevis eller på annat sätt försvårar utredningen eller
 - håller dig undan från kommande rättegång eller straff.

Häktning kan ske även i vissa fall när misstanken avser lindrigare brott t ex när den misstänkte inte vill avslöja sin identitet eller om hans uppgift om detta kan antas vara osann. Under vissa förutsättningar kan häktning ske på en minde stark misstanke än sannolika skäl, nämligen vid skälig misstanke om brott.

RESEFÖRBUD OCH ANMÄLNINGSPLIKT

I stället för häktning och anhållande kan åklagare och domstol meddela reseförbud eller föreskrift om att anmäla sig hos polisen på bestämda tider. Villkor för detta är att man ska vara skäligen misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa. Om du missköter reseförbud eller anmälningsplikt kan du omedelbart anhållas eller häktas.

TOLK

Om du inte kan tala eller förstå det svenska språket kan du i allmänhet få tolkhjälp. Detsamma gäller om du är allvarligt hörsel- eller talskadad.

PERSONUTREDNING

Domstolen beslutar om det ska göras en personutredning inför den kommande rättegången. Personutredningen är en beskrivning av din bakgrund, din nuvarande situation och hur du ser på din framtid. Domstolen har begärt utredningen för att kunna välja lämplig påföljd om du blir dömd för det brott du är misstänkt för. Det är en inspektör från frivården eller en annan särskild utredare som genomför utredningen. Med utredningen som grund lämnar sedan frivårdsmyndigheten ett sk yttrande till domstolen. När yttrandet är klart har du rätt att få läsa det.

LÄKARUTLÅTANDE

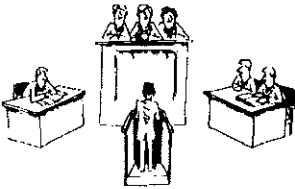
Ibland krävs det en bedömning från en läkare för att domstolen ska få en så fullständig bild som möjligt av dig och din situation. Domstolen kan då besluta om att ett läkarintyg ska §7-intygsinhämtas. Krävs en mer omfattande och grundlig bedömning kan domstolen förordna om en rättspsykiatrisk undersökning. Beslutar domstolen att du ska genomgå en sådan undersökning blir du oftast placerad på en rättspsykiatrisk avdelning den tid undersökningen genomförs.

ÅTAL OCH RÄTTEGÅNG

När domstolen beslutar om häktning ska den samtidigt bestämma inom vilken tid åklagaren måste väcka åtal mot dig. Tiden får inte bli längre än vad som är nödvändigt.

Åtal innebär att åklagaren lämnar in en ansökan om stämning till domstolen. I stämningsansökan beskriver åklagaren vilka brott han anser att du gjort dig skyldig till. Domstolen ska nu bestämma tid för rättegången och kalla misstänkt, försvarare, målsägande, eventuella vittnen och åklagare till huvudförhandling. Rättegången ska i regel hållas inom en vecka från den dag stämningsansökan kom in till domstolen.

Vid huvudförhandlingen avgör domstolen

- om du är skyldig till brottet
- om du ska vara fortsatt frihetsberövad eller ej
- vilken påföljd du skall ha.

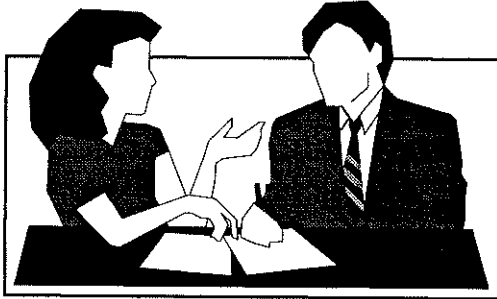
Domstolen kan antingen meddela domen direkt i samband med huvudförhandlingen eller vid ett senare tillfälle s k kanslidom.

När domstolen dömer i målet ska den också bestämma om du ska frigges från häktet eller om du fortfarande ska vara häktad. Om du döms till fängelse kan domstolen besluta att du ska stanna i häktet till dess domen vinner laga kraft och kan börja verkställas. Tingsrättsdom vinner laga kraft efter tre veckor och hovrättsdom efter fyra veckor. Om du inte är nöjd med domen och vill överklaga den måste du göra det inom denna tid. Om du ej ska överklaga domen kan du avge en s k nöjdförklaring, tidigast andra dagen efter det du tog del av domen. Domen vinner då laga kraft och du ska därefter överföras till kriminalvårdsanstalt. Rådgör med din försvarare om du är osäker på hur du ska göra.

OFFENTLIG FÖRSVARARE

Om du är anhållen eller häktad har du rätt att få en offentlig försvarare. Om domstolen anser att du behöver en offentlig försvarare utser de en sådan åt dig - även om du inte begärt det. Du kan begära hos rätten, undersökningsledaren eller åklagaren att en viss advokat utses. En offentlig försvarare får betalt av staten. Om du döms för brottet kan du bli skyldig att betala tillbaka hela eller en del av kostnaden som staten erlagt. Hur stort belopp som skall betalas tillbaka av den dömda beror på dennes inkomster och försörjningsskyldighet. Den offentlige försvararen har du rätt att få samtala med i enrum och han har tystnadsplikt.

Du kan också själv utse en försvarare sk privat försvarare men då får du själv betala honom.

INSKRÄNKNINGAR I KONTAKTEN MED OMVÄRLDEN

Åklagaren har på grund av utredningsskäl rätt att inskränka dina kontakter inom och utom häktet. Häkteschefen har samma rätt att göra inskränkningar med hänsyn till säkerheten.

KONTAKT MED ANHÖRIGA M FL

När det inte finns någon risk för att brottsutredningen skadas har du rätt att få hjälp av häktespersonalen med att meddela dina närmaste om var du finns. Personalen hjälper dig också med att meddela andra som behöver veta var du är t ex arbetsplatsen.

BREV OCH PAKET

Du får ta emot och också skicka brev om inte åklagaren eller chefen för häktet beslutat att de skall granskas. Det gör man för att kontrollera att det inte innehåller något som kan försvåra brottsutredningen eller vara farligt ur säkerhetssynpunkt. Om du inte går med på att posten till dig granskas tas den om hand av häktespersonalen. Så snart åklagaren eller häkteschefen tillåter det får du din post.

Endast brev till din offentlige försvarare och till svensk myndighet (utom postverket) får du skriva utan att någon kontrollerar dem. Du kan alltså lämna dessa brev igenklistrade till häktespersonalen. På övriga brev skall kuvertet vara öppet när du lämnar det ifrån dig.

Personalen vid häktet hjälper dig om du har frågor om post och andra försändelser.

Reglerna om brev gäller också andra försändelser t ex paket.

Vissa varor exempelvis krukväxter, stearinljus och spritpennor är det helt förbjudet att ta in i häktet.

TELEFON

Åklagaren och häkteschefen avgör om du får ringa eller ta emot telefonsamtal. Dessa kan inskränka möjligheterna att ringa om det försvårar brottsutredningen eller skadar säkerheten. Åklagaren och chefen för häktet kan också av utrednings- och säkerhetsskäl besluta om avlyssning av dina telefonsamtal.

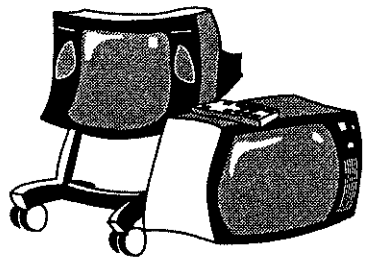

Privata telefonsamtal får du själv betala för. Telefonsamtal med offentlig försvarare och frivårdsmyndighet är dock alltid tillåtna. För sistnämnda telefonsamtal får du använda tjänstetelefonen på häktet.

Häktespersonalen ger dig mer information om de regler som gäller för att telefonera.

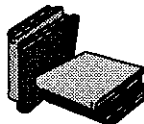
TIDNINGAR, RADIO OCH TV

Om åklagaren inte beslutat annat på grund av utredningsskäl får du läsa tidningar och tidskrifter, lyssna på radio och titta på TV i den utsträckning det kan ordnas. Vanligtvis finns det en centralradio på bostadsrummen på varje häkte. Även TV-apparater tillhandahålls av häktet. Fråga personalen vilka regler som gäller för att få låna en TV.

Dagstidningar finns att låna på häktet. Kvällstidningar får du själv köpa från kioskvagnen. Personalen talar om för dig var och när du kan läsa tidningar.

BÖCKER

En bokvagn och ett mindre bokförråd finns på varje häkte. Genom personalen på häktet och stadsbiblioteket får du låna böcker som du själv önskar ur stadsbibliotekets hela boksamling.

BESÖK AV ANHÖRIGA M FL

DU får ta emot besök om inte åklagaren eller häkteschefen beslutat annat med hänsyn till pågående brottsutredning och säkerhet. I vissa fall kan besöken ske under bevakning. Ibland kan det också vara ett villkor att besökaren går med på kroppsvisitation eller undersökning av väska, kasse eller liknande föremål. Om bevakning och eventuella villkor för besök beslutar åklagaren eller chefen för häktet.

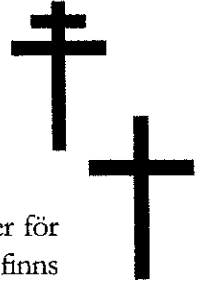
Din offentlige försvarare och personal från frivårdsmyndigheten behöver inga speciella tillstånd för att besöka dig.

Besökare utifrån får ha med sig en del föremål t ex pengar, böcker och tidningar. Vänd dig till häktespersonalen om du har frågor som gäller besök.

KYRKOR OCH SAMFUND

Som intagen på häkte har du rätt att utöva din religion inom ramen för gällande regler.

Företrädare för NAV (nämnden för andlig vård) har kontakt med häktet. NAV-ledamöter är representanter för svenska kyrkan och olika frikyrkor. Vid en del häkten finns också företrädare för t ex katolska kyrkan, islamiska förbundet och ortodoxa kyrkan. Vänd dig till häktespersonalen om du vill ha kontakt med någon kyrka eller samfund.

RÖDA KORSET

Röda korset är en politiskt och religiöst neutral organisation som har besöksverksamhet på en del häkten. Dessa besökare har tystnadsplikt och besöker intagna på häktet helt utan ersättning. Om du vill veta mer om deras besöksverksamhet så hjälper personalen på häktet dig.

FRIVÅRDSMYNDIGHETEN

Kriminalvårdens frivård har bland annat kurativt ansvar för anhållna och häktade. De skall ha kontakt med sina blivande klienter på häktet och göra personutredningar. Om du vill träffa någon från frivården talar du om det för personalen vid häktet.

SAMSITTNING

Om åklagaren tillåter det kan du få s k samsittning. Detta innebär att du under dagtid får sitta tillsammans med en annan intagen på bostadsrummet.

GEMENSAMHET

De nyare häktena har genensamhetsavdelningar. Om du är intagen på ett sådant häkte och har tillstånd från åklagaren kan du få vistas där tillsammans med medintagna och personal. På gemensamhetsavdelningen finns det möjlighet att motionera, att bedriva viss hobbyverksamhet samt att läsa böcker och tidningar m m. Även om åklagaren inte har givit dig tillstånd till gemensamhet kan du tillsammans med häktespersonalen aktivera dig i gemensamhetslokalen. Personalen vid häktet kan ge dig svar på frågor om s k samsittning och gemensamhetsavdelning.

PERSONLIGA TILLHÖRIGHETER OCH PENGAR

Klocka, mindre smycken, plånbok och legitimationshandlingar (ej pass) samt pengar får du i regel ha med dig i häktet. Chefen för häktet bestämmer hur mycket pengar du får ha i ditt bostadsrum. Kom ihåg att du själv ansvarar för de värdesaker som du har. Personliga tillhörigheter kan också deponeras genom häktets försorg. Om du vill ha t ex hobbymaterial eller liknande måste du fråga personalen. Ett häktes-

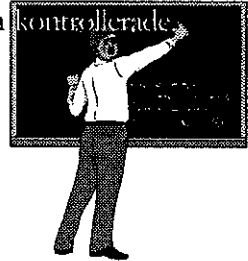
bidrag utgår till den som inte har några egna medel eller inte har inkomster från arbete.

ARBETE

En häktad skall så långt det är möjligt kunna erbjudas någon form av arbete eller annan sysselsättning under tiden på häktet. Om du vill och det finns möjlighet får du arbeta. Om du vill syssla med något eget arbete t ex någon lämplig hobby så går det också kanske bra. För arbete får du viss betalning enligt särskilda bestämmelser. Personalen på häktet hjälper dig om du har frågor om arbete och hobbyverksamhet.

STUDIER

Vid en del häkten finns det möjlighet att bedriva kommunala vuxenstudier i grupp eller enskilt. I så fall finns det särskild personal på häktet som har hand om studieverksamheten. Viss ersättning utgår om studierna är målinriktade och

ÖVERKLAGANDE AV BESLUT

Beslut som fattats av åklagaren kan du överklaga hos en överordnad åklagarmyndighet.

Om du är missnöjd över beslut som chefen för häktet fattat kan du begära dem överprövade hos kriminalvårdsstyrelsen i Norrköping.

Kriminalvårdsstyrelsens överinstans är kammarrätten i Jönköping.

Tingsrättens beslut kan överklagas till hovrätten. För överprövning av beslut om häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet gäller ingen bestämd tid.

Rådgör med din försvarare om du vill överklaga något beslut.

Tillägg till sidan 11 under rubriken

INSKRÄNKNINGAR I KONTAKTEN MED OMVÄRLDEN

Från den 1 januari 1994 skall domstolen, vid beslut om att någon skall häktas, också besluta om åklagaren skall få pröva om den häktades kontakter med omvärlden skall få inskränkas. Den häktade kan överklaga beslutet hos hovrätten. Har åklagaren fått sådant tillstånd av domstolen skall han meddela häktet vilka inskränkningar som gäller för den häktade beträffande besök, brev, telefon, TV, tidningar m m.